

ВЗАЄМОДІЯ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ У ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

INTERACTION OF OPERATIONAL UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE WITH OTHER UNITS IN THE COMBAT OF CRIMINAL OFFENSES

Козленко О.О., к.ю.н.,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності,
Одеський державний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0009-0005-7749-3717

В статті досліджено питання взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції з іншими підрозділами у протидії правопорушенням. У сучасних умовах розвитку суспільства, загроз національній безпеці, активізації злочинності та ускладненні її форм і методів, зростає необхідність у тісній взаємодії між правоохоронними органами та Національною поліцією. Оперативні підрозділи Національної поліції виконують функції, які безпосередньо пов'язані з оперативно-розшуковою діяльністю, збиранням інформації про кримінальні правопорушення, розшуком безвісти зниклих, організацією і проведенням спеціальних операцій тощо. Ефективність діяльності Національної поліції багато в чому залежить від злагодженості роботи її структурних елементів, а також їх взаємодії з іншими державними та громадськими інституціями у дотриманні безпекових норм. Така діяльність вимагає координації з іншими підрозділами поліції, у першу чергу, слідчими та дізнавачами, дільничними офіцерами і офіцерами громад, патрульними, криміналістами, підрозділи спеціального призначення, а також з органами державної влади, громадськими організаціями та міжнародними інституціями у досягненні захисту прав і свобод громадян, відновленню порушених прав, викориненню злочинних проявів, забезпеченні безпеки суспільства.

Зроблено висновок, що взаємодія є ключовим фактором, що дозволяє оперативним підрозділам досягати синергії зусиль із іншими структурними елементами Національної поліції, такими як слідчі, дізнавачі, патрульні підрозділи, криміналісти та спеціальні підрозділи у боротьбі зі злочинністю, підтримці громадського порядку та захисті прав і свобод громадян. Завдяки цій координації стає можливим обмін оперативною інформацією, спільне планування спеціальних операцій і взаємодоповнення функцій різних служб, що дозволяє підвищити загальну ефективність правоохоронної діяльності.

Ключові слова: оперативні підрозділи, взаємодія, Національна поліція, оперативно-розшукова діяльність, права і свободи громадян

The article examines the issue of interaction between operational units of the National Police and other units in combating crimes. In the modern conditions of the development of society, threats to national security, intensification of crime and its complicated forms and methods, there is a growing need for close cooperation between law enforcement agencies and the National Police. Operational divisions of the National Police perform functions that are directly related to operational and investigative activities, gathering information about criminal offenses, searching for missing persons, organizing and conducting special operations, etc. The effectiveness of the National Police largely depends on the coherence of the work of its structural elements, as well as their interaction with other state and public institutions in compliance with security norms. Such activities require coordination with other police units, primarily investigators and investigators, precinct officers and community officers, patrol officers, criminalists, special purpose units, as well as with state authorities, public organizations and international institutions in achieving the protection of the rights and freedoms of citizens, the restoration of violated rights, the eradication of criminal manifestations, ensuring the safety of society.

It was concluded that interaction is a key factor that allows operational units to achieve synergy of efforts with other structural elements of the National Police, such as investigators, investigators, patrol units, criminalists and special units in the fight against crime, maintaining public order and protecting the rights and freedoms of citizens. Thanks to this coordination, it becomes possible to exchange operational information, joint planning of special operations and mutual complementation of functions of different services, which allows to increase the overall effectiveness of law enforcement activities.

Key words: operational units, interaction, National Police, operational and investigative activities, rights and freedoms of citizens

Актуальність дослідження: Ефективність діяльності Національної поліції багато в чому залежить від злагодженості роботи її структурних елементів, а також їх взаємодії з іншими державними та громадськими інституціями у дотриманні безпекових норм. У зв'язку з цим виникає необхідність у поглибленому аналізі теоретичних засад, нормативно-правового забезпечення та практичних аспектів цієї взаємодії, а також потребою удосконалення механізмів такої взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції з іншими підрозділами у контексті сучасних викликів та загроз безпеці. В умовах військового стану оперативна діяльність поліції набуває особливого значення, а питання взаємодії виходять на передній план.

Мета і завдання статті полягає в тому щоб здійснити аналіз взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції з іншими підрозділами у протидії кримінальним правопорушенням.

Огляд останніх досліджень. Вище вказаному питанню увагу приділяли такі науковці, як Бандурка О.М., Білий А.В., Битяк Ю.П., Водька М.П., Галушко В.М., Дідоренко В.О., Джужа О.М., Долженков О.Ф., Думко А.Ф., Єпринцев П.С., Кириченко О.В., Козаченко І.П., Кондратьєв Я.Ю., Користін О.Є., Корнієнко М.В., Малюга В.І., Никифорчук Д.І., Саковський А.А., Сервецький І.В.,

Погорецький М.А., Тацій В.Я., Хмеленко В.В., Чаплинський К.О., Черних С.П., Яровий А.Р. та інші.

Виклад основних положень. У сучасних умовах розвитку суспільства, загроз національній безпеці, активізації злочинності та ускладненні її форм і методів, зростає необхідність у тісній взаємодії між правоохоронними органами та Національною поліцією. Оперативні підрозділи Національної поліції виконують функції, які безпосередньо пов'язані з оперативно-розшуковою діяльністю, збиранням інформації про кримінальні правопорушення, розшуком безвісти зниклих, організацією і проведенням спеціальних операцій тощо. Проф. Корнієнко М.В. зазначив, що Національна поліція як орган, який забезпечує порядок і дотримання законів на території України, ставить перед собою завдання співпрацювати з усім суспільством, територіальними громадами, громадськістю, особливо з її виборними представниками та виконавчими органами представницької влади. Належна, здійснювана на постійній основі взаємодія правоохоронних органів й суспільства – передумова політичної стабільності і процвітання кожної держави, адже проблеми її розвитку неможливо розв'язати без підтримки суспільства. Взаємна співпраця повинна бути спрямована на виявлення й усунення проблем, пов'язаних із провадженням поліцейської

діяльності та застосуванням сучасних методів підвищення її результативності [1].

Така діяльність вимагає координації з іншими підрозділами поліції, у першу чергу, слідчими та дізнавачами, дільничними офіцерами і офіцерами громад, патрульними, криміналістами, підрозділи спеціального призначення, а також з органами державної влади, громадськими організаціями та міжнародними інституціями у досягненні захисту прав і свобод громадян, відновленню порушених прав, викориненню злочинних проявів, забезпеченні безпеки суспільства.

Законодавством, а саме Законом України «Про Національну поліцію» закріплено, що поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів (ст.5); діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб (ч. 1 ст. 11) [2]; Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» - здійснюють взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень (ч. 5 ст.7) [3]. Науковець Єпринцев П.С. зазначав, що взаємодія правоохоронних органів з іншими органами у запобіганні організованих злочинності – це узгоджена за метою, місцем та часом, врегульована кримінальним процесуальним законодавством України і відомчими (міжвідомчими) нормативно-правовими актами спільна діяльність незалежних один від одного підрозділів (чи окремих працівників), щодо поєднання наявних можливостей, сил, методів і засобів для успішного проведення комплексу взаємопов'язаних і взаємобумовлених кримінологічних заходів та процесуальних дій з метою пошуку і фіксації фактичних даних про діяльність організованих груп та злочинних організацій національного та транснаціонального характеру, їх членів, підготовлені та вчинені кримінальні правопорушення, детермінанти та які найефективніше забезпечують збереження національної безпеки силами і засобами, що є у розпорядженні суб'єктів такої взаємодії, ґрунтуючись на принципах взаємоузгодженості дій та взаємодоповнення запобіжних заходів [4].

Одним із ключових аспектів ефективної взаємодії є визначення чітких механізмів координації та обміну інформацією між оперативними підрозділами та слідчими, діяльність яких направлена на захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [5]. Проф. Чаплинський К.О наголошував, що у цілому взаємодія в досудовому розслідуванні може здійснюватися як у процесуальній формі (при сумісній роботі в конкретному кримінальному провадженні), так і в непроцесуальній формі (на рівні ділових відносин та контактів щодо узгодженого виконання завдань розкриття кримінального правопорушення). Як наслідок, усі розглянуті форми взаємодії повинні ґрунтуватися на: - чіткому їх плануванні; професійній орієнтації щодо можливостей слідчих, працівників оперативних підрозділів та експертної служби; на встановленні правильних службових взаємовідносин, підтриманні атмосфери довіри, згуртованості та взаємній допомозі [6].

А, Саковський А.А. взаємодію підрозділів кримінальної поліції з органами досудового розслідування під час документування кримінальних правопорушень запропонував трактувати як здійснюваний відповідно до чинного законодавства суб'єктами оперативно-розшукової діяльності, кримінального процесу й інших галузей права спільний процес збирання, систематизації, перевірки та оцінювання фактичних даних, необхідних для доказування в кримінальному провадженні, виконання інших завдань кримінального судочинства й оперативно-розшукової діяльності з подальшою їх перевіркою та закріпленням у визначеному кримінальним процесуальним законом порядку, що супроводжується обміном інформацією, консультаціями та наданням іншої допомоги з урахуванням суб'єктивних особливостей і ресурсних можливостей кожного із суб'єктів [7]. Розглядаючи питання участі оперативних працівників у НСРД Музиченко О.В зазначено, що основним завданням конфіденційного співробітництва є досягнення ефективності проведення конкретної НСРД, що може полягати в зашифруванні діяльності правоохоронних органів, пов'язаної з підготовкою та проведенням НСРД, з'ясуванні змісту інформації, що міститься на технічних засобах, тощо [8]. Законодавець зазначив, що підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності можуть міститися у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду [3]. В умовах сьогодення науковцями найбільше приділяється уваги саме оперативним підрозділам та слідчим, оскільки як зазначила проф. Галуцько В.М., що слідчий є основним (а має бути єдиним суб'єктом слідчої діяльності) з питань ведення досудового розслідування; є незалежним від відомчого керівництва та будь-якого іншого впливу [9]. Повністю підтримуємо зазначені вище точки зору науковців. Сучасна практика протидії кримінальним правопорушенням в Україні демонструє, що лише системний підхід до організації взаємодії між підрозділами Національної поліції може забезпечити результативність роботи всієї системи правопорядку. Недостатність або відсутність такої взаємодії може призводити до дублювання функцій, уповільнення процесу прийняття рішень, а також до зниження ефективності боротьби з правопорушеннями. На нашу думку, доречні форми взаємодії Національної поліції України та громадських об'єднань правоохоронної спрямованості запропонував науковець Кейдалок В.О., яким зазначено, що взаємодія Національної поліції України та громадських об'єднань правоохоронної спрямованості може бути реалізована в наступних формах: 1) проведення спільних патрулювань території; 2) участь у рейдах та обходах для виявлення та запобігання правопорушенням; 3) спільне планування та координація дій; 4) обмін інформацією про поточну кримінальну обстановку та можливі загрози; 5) спільний аналіз оперативної обстановки; 6) організація та проведення спільних навчань і семінарів та інших тематичних заходів для вдосконалення їхніх навичок та знань та для інформування громадськості [10]. Особливого значення це питання набуло в умовах військового стану, коли безпекові виклики набувають ще більшого масштабу, а питання взаємодії оперативних підрозділів всіх без винятку правоохоронних органів стає надзвичайно актуальним, оскільки необхідно швидко реагувати на загрози, здійснювати координацію дій у критичних ситуаціях та оптимально використовувати наявні ресурси не тільки всередині держави, а і поза її межами, так як в цих умовах посилено виклики, пов'язані із виявленням диверсійно-розвідувальних груп, транснаціональною організованою злочинністю, кіберзлочинністю, тероризмом, незаконним обігом зброї, наркотичних речовин та торгівлею людьми. У даному випадку необхідним та важливим для нашого дослідження є міжнародний досвід у сфері взаємодії правоохоронних органів, зокрема країн Європейського Союзу, де такі механізми значною мірою фор-

малізовані та забезпечують високий рівень ефективності. Урахування цього досвіду дозволить удосконалити організацію роботи Національної поліції України, сприяти формуванню прозорих і чітких процедур взаємодії, що відповідатимуть найкращим світовим стандартам.

На нашу думку, в Україні варто передбачити створення єдиної інформаційної платформи для обміну даними, розробити стандартизовані процедури спільних дій і запровадити механізми відповідальності за невиконання чи неналежне виконання заходів взаємодії, якими вже активно користується поліцейські Європейського Союзу. Така синергія між оперативними підрозділами та іншими елементами системи дозволила б оперативно реагувати на

загрози, використовувати спільні ресурси та компетенції для досягнення поставлених завдань.

Висновки. Таким чином, взаємодія є ключовим фактором, що дозволяє оперативним підрозділам досягати синергії зусиль із іншими структурними елементами Національної поліції, такими як слідчі, дізнавачі, патрульні підрозділи, криміналісти та спеціальні підрозділи у боротьбі зі злочинністю, підтримці громадського порядку та захисті прав і свобод громадян. Завдяки цій координації стає можливим обмін оперативною інформацією, спільне планування спеціальних операцій і взаємодоповнення функцій різних служб, що дозволяє підвищити загальну ефективність правоохоронної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корнієнко М.В. Адміністративно-правові основи взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. *Юридичний науковий електронний журнал*. №1. 2022. С. 379-384
2. Про Національну поліцію. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
4. Єпринцев П. С. Взаємодія правоохоронних органів з іншими органами у запобіганні організованій злочинності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2022. № 5. С. 55-60
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Чаплинський К.О. Проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час розслідування кримінальних правопорушень. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2022. Вип. 4 (100). С. 247-258
7. Саковський А.А., Жижин А.В. Взаємодія підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування в документуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. №2(111). 2019. С. 49-54
8. Музиченко О.В. Система негласних слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним законодавством України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 3. Том 3. С. 171–176
9. Галунько В.М. Адміністративно-правове забезпечення слідчої діяльності в Україні. Дис.на здобут.доктора юр.наук.12.00.07. Київ. 2017. 472 с.
10. Кейдалюк В.О. Нормативно-правові засади взаємодії національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості. Дис.на здобут.наук.ст. доктора філософії 081 Право. Одеський державний університет внутрішніх справ, Одеса, 2024. 215 с.